

FRANĖ

Nors ir labai saulėtas, šeštadienio rytas vėl privertė visus apsivilkti paltais, ne lengvesniais apsiaustais, kuriais galima buvo vilkėti visą savaitę, nors visi tikėjosi, kad šiltas oras išsilaikys ir per didįjį savaitgalį – Jeilio rungtynių sekmadienį. Iš kokių dvidešimties jaunuolių, kurie laukė savo merginų, atvykstančių traukiniu dešimtą penkiasdešimt dvi, tik šeši ar septyni žvarbo atvirame perone. Kiti, be kepurių, rūkydami po du, tris ar keturis, stoviniavo šiltame laukiamajame ir kalbėjosi balsais, skambančiais beveik be išimties dogmatiškai, tarsi kiekvienas jaunuolis, gavęs žodį, būtų norėjęs be išlygų ir visiems laikams išsiaiškinti patį sudėtingiausią klausimą, į kurį juos supantis pasaulis, tyčia ar ne, šimtmečiais neranda atsakymo.

Leinas Kutelis, vilkįs standžiu medvilniniu lietpalčiu, matyt, su įsegtu vilnoniu pamušalu, buvo vienas iš šešeto ar septyneto vaikinių, vaikštinėjančių po atvirą peroną. Tiksliau, vienas iš jų ir kartu – ne. Apie dešimt ar daugiau minučių jis stovėjo atokiau nuo grupelės besišneku-

čiuojančių vaikinių, atsirėmęs į tuščią krikščionių mokslo literatūros stendą, be pirštinių, rankas susikišęs į kišenes. Kaklą buvo apsvyniojęs kaštono spalvos vilnone šerpe, atsiknojusia prie pasmakrės, ir todėl ji beveik nešildė. Staiga, gana nesąmoningai, jis iš kišenės ištraukė dešinę ranką ir ėmė taisyti šerpe. Bet nebaigęs jos taisyti apsigalvojo ir įkišęs tą pačią ranką lietaučio vidun iš vidinės švarko kišenės išsitraukė laišką. Ir čia pat prasižiojęs ėmė skaityti.

Laiškas buvo parašytas – išspausdintas – melsvame užrašų popieriuje. Atrodė jau nučiupinėtas ir ne naujas, o ne kartą jau trauktas iš voko ir skaitytas.

Gal antradienis

Mielas Leinai,

neįsivaizduoju, ar tu sugebėsi iššifruoti tai, nes triukšmas bendrabutyje varo iš proto, ir aš vos girdžiu savo mintis. Todėl, jei kur ir suklysiu rašydama, būk geras, nekreipk dėmesio. Jei nori žinoti, aš priėmiau tavo pasiūlymą ir pastaruoju metu dažnai vartau žodyną, todėl, jei suges mano rašymo stilius, būsi pats kaltas. Šiaip ar taip, ką tik gavau tavo gražų laišką ir myliu tave be galo, noriu prasiblaškyti ir pan., ir negaliu sulaukti savaitgalio. Gaila, kad tau nepavyko manęs įtaisyti į Krofto viešbutį, bet man beveik nesvarbu, kur gyventi, kol šilta ir nėra blakių, ir kol retkarčiais, t. y. kas minutę, pasimatau su tavimi. Pastaruoju

metu, pavyzdžiui, einu iš proto. Man labai patinka tavo laiškas, ypač ta dalis apie Eliotą. Atrodo, pradėsiu niekinti visus poetus, išskyrus Sapfo. Aš skaitau ją kaip pasiutus, prašau be vulgarių pastabų. Ko gero, net rašysiu apie ją kursinį darbą, jeigu nuspręsiu laikyti egzaminus tik labai gerais pažymiais ir jeigu įtikinsiu tą kvaišą, kurį paskyrė man vadovauti. „Ką darysim, Kiterija? Miršta Adonis. Muškitės moterys į krūtines ir nusiplėškite apdarus.“ Argi ne p u i k u? Ji tiesiog taip v e i k i a, tikrai. Ar myli mane? Savo klaikiame laiške tu nė karto apie tai neužsiminei. Aš nekenčiu tavęs, kai tu esi toks beviltiškas vyras-stipruolis ir santūruolis (kaip rašyba, nėra klaidų?). Na, n e k e n - č i u, gal ne tas žodis, aš tiesiog vidujai nusiteikusi prieš stiprius, tylius vyrus. Ir ne todėl, kad tu būtum ne stiprus, bet, manau, supranti, ką turiu galvoje. Čia toks triukšmas, kad aš jau beveik noriu išsiųsti laišką skubiu paštu, kad tu jį gautum gerokai anksčiau, jeigu šiame beprotnamyje surasiu pašto ženklą. Myliu tave, myliu tave, myliu tave. Ar žinai, kad per vienuolika mėnesių mes šokome tik d u k a r t u s? Be to karto „Vangarde“, kai tu buvai girtas kaip pėdas. Kitą kartą, matyt, būsiu beviltiškai susijaudinusi. Beje, užmušiu, jei kas apie tai sužinos. Iki šeštadienio, mano žiedeli!

Su meile,

FRANĖ

XXXXXXXXXX

XXXXXXXXXX

P. S. Tėvas iš ligoninės gavo rentgeno nuotraukas, ir mums atlėjo. Tai auglys, bet nepiktybinis. Vakar kalbėjau si telefonu su motina. Tiesa, ji siunčia tau linkėjimus, taigi dėl to penktadienio būk ramus. Manau, kad jie net negirdėjo, kai mes įėjome.

P. P. S. Rašydama tau, jaučiuosi neprotinga, net kvaiša. Kodėl? Leidžiu tau panagrinėti. Geriau pabandykime susikurti sau nuostabų savaitgalį. Na, pabandykime nors kartą neanalizuoti visko iki šlykštumo, ypač, jeigu įmanoma, manęs. Myliu tave.

antspaudėlis

Leinas buvo beveik įpusėjęs dar sykį skaityti laišką, bet jį nutraukė – įsipiršo pokalbiui, pasikėsino į jo ramybę – apkūnus jaunuolis Rėjus Sorensonas, šis norėjo pasiteirauti, ar Leinas žino, kur tas išpera Rilke lenkia. Abu, Leinas ir Sorensonas, lankė šiuolaikinės Europos literatūros 251 klasę (absolventams ir aspirantams), ir pirmadieniui jiems buvo užduota ketvirtoji iš Rilke „Duino elegijų“. Leinas, kuris tik šiek tiek pažinojo Sorensoną, tačiau jautė kažkokią neaiškią, bet stiprią antipatiją jo veidui ir manieroms, nuleido laišką ir pareiškė nežinąs, kur Rilke lenkia, bet manęs, jog supranta beveik visą jo kūrybą. „Tau gerai, – tarė Sorensonas. – Tu laimingas žmogus.“ Jo balse nesijautė gyvumo, tarsi jis būtų priėjęs prie Leino iš nuobodulio ar užsispyrimo, o

ne dėl kokio žmogiško pokalbio. „Dieve, šaltoka“, – tarė jis ir iš kišenės išsiėmė cigarečių pakelį. Ant kupranugario vilnos palto atlapo Leinas pastebėjo blyškia, bet gana matomą lūpų dažų dėmę. Atrodė, kad ištepta prieš kelias savaites, o gal ir mėnesius, tačiau Leinas tiek nepažinojo Sorensono, kad jam parodytų; dėl tos pačios priežasties jam buvo tas pats. Be to, artėjo traukinys. Abu jaunuoliai kryptelėjo kairėn ir atsisuko į privažiuojantį garvežį. Beveik tuo pat metu garsiai atsidarė laukiamojo durys ir ten šildėsi jaunuoliai ėmė virsti į lauką prie traukinio. Atrodė, kad dauguma jų kiekvienoje rankoje laiko bent po tris smilkstančias cigaretes.

Leinas, artėjant traukiniui, taip pat prisidėgė cigaretę. Tada pasistengė nutaisyti veido išraišką, kad taip lengvai ir net gražiai neišduotų, ką jaučia atvykstančiam asmeniui.

Iš visų merginų Franė viena pirmųjų išlipo iš traukinio, iš tolimo, šiauriniame platformos gale sustojusio vagono. Leinas ją iškart pastebėjo, ir nors ir kokią miną jis bandė nutaisyti, į viršų šovusi ranka išdavė tikrą jausmą. Franė, pamačiusi jo ranką ir jį patį, ekstravagantiškai pamojo. Ji vilkėjo meškėnų kailiniais, ir Leinas, skubėdamas prie jos dar sustingusiu veidu, slopindamas jaudulį, pamanė, kad visame perone tik jis vienas tikrai pažįsta Franės kailinius. Jis prisiminė, kaip kartą, po kokio pusvalandžio bučinių skolintoje mašinoje, pabučiavo jos kailinių atlapą, tarsi šis būtų be galo geidžiama, organiška jos kūno dalis.

– Leinai! – meiliai pasveikino jį Franė; ji buvo ne iš tų, kurios slepia savo jausmus.

Apkabinusi ji pabučiavo Leiną. Tai buvo stoties perono bučinys, nors gana nuoširdus, vis dėlto prislopintas, šiek tiek panašus į bumbtelėjimą kaktomis.

– Ar gavai mano laišką? – paklausė ji ir tuoj pat neatsikvėpusi išpyškino: – Vargšelis, juk tu visas sustiręs. Kodėl nelaukei viduj? Ar gavai mano laišką?

– Kokį laišką? – paklausė Leinas, imdamas iš jos lagaminą.

Tai buvo šviesiai mėlynas lagaminas, sutvirtintas baltos odos diržais, toks kaip ir kone dešimtys kitų, kuriuos nešėsi merginos, išlipusios iš traukinio.

– Nejaugi negavai? Aš išsiunčiau trečiadienį. Dieve mano! Dar nešiau į paštą...

– Aa, tą laišką. Gavau. Čia visi tavo daiktai? Kas per knyga?

Franė pažvelgė žemyn. Kairėje rankoje ji laikė mažą, ryškiai žalia medžiaga įrištą knygelę.

– Šita? A, šitoji, – tarė.

Atidariusi rankinę, įsikišo knygelę ir nusekė paskui Leiną ilga platforma taksi stotelės link. Įsikibusi jam į parankę, kalbėjo beveik tik ji, tiksliau – vien ji. Kalbėjo pirmiausia apie tai, jog lagamine yra suknelė, kurią reikės išlyginti. Sakėsi pirkusi mažutį gražutį lygintuvėlį, kuris tiktų lėlės namams, bet pamiršusi jį pasiimti. Sakėsi mananti, jog traukinyje pažinusi ne daugiau kaip tris

merginas – Martą Farar, Tipę Tibet ir Eleonorą (pavardę pamiršusi), šią buvo sutikusi prieš daugelį metų Ekseteryje, o gal kur kitur, dar tada, kai mokėsi privačioje mokykloje. Visos kitos merginos, važiavusios traukiniu, labai panėšėjo į Smito koledžo¹ studentes, išskyrus dvi tikrų tikriausias Vasaro² studentes. Viena iš pakeleivių neginčijamai buvusi iš Beningtono arba Saros Lorens koledžo³. Ši atrodė taip, tarsi visą kelionę traukinyje būtų praleidusi tualete, lipdydama skulptūras, piešdama ar panašiai, o po viršutiniu apdaru, matyt, vilkėjo triko. Leinas, eidamas šiek tiek per greitai, sakėsi apgailestaująs, kad nesugebėjo įtaisyti jos į Krofto viešbutį, – suprantama, tai buvo neįmanoma, – bet nuvesiąs ją į labai gražią, puikią vietelę. Nedidelę, bet švarią ir taip toliau. Jai turėtų patikti, aiškino jis, ir Franės mintyse bematant iškilo baltomis medinėmis lentelėmis išmušti mebliuoti kambariai. Įsivaizdavo kambaryje tris nepažįstamas merginas. Tai, kuri atvyksta pirma, atitenka griozdiška sofa, o dvi kitos turi dalytis dvigule lova su fantastišku čiužiniu.

– Puiku, – entuziastingai pritarė ji.

¹ Smito koledžas – prestižinis merginų koledžas Masačusetso valstijoje, mokymo programa nedaug nusileidžiantis Harvardo ir Jėlio koledžams. Įsteigtas 1871 m.

² Vasaro koledžas – prestižinis merginų koledžas Niujorko valstijoje, įsteigtas 1861 m.

³ Beningtono koledžas Vermonto valstijoje, įsteigtas 1925 m., ir Saros Lorens koledžas Niujorko valstijoje, įsteigtas 1926 m. – merginų koledžai, kuriuose dėstomi meno dalykai.

Kartais ji vos pajėgdavo susilaikyti nepyktelėjusi ant vyriškių už jiems būdingą nerangumą, ypač ant Leino. Ji prisiminė lietingą vakarą Niujorke po spektaklio, kai Leinas ant šaligatvio krašto pasielgė įtartinais dosniais, užleisdamas taksi tikrai šlykščiam vyrui su smokingu. Dėl to ji nebūtų per daug jaudinusi, – Dieve, juk klaiku būti vyru ir lietuje gaudyti taksi, – bet ji prisiminė, kaip žengdamas atgal ant šaligatvio, Leinas nužvelgė ją piktais ir nemaloniais. Dabar, jausdama keistą kaltę dėl šių ir kitų minčių, ji, imituodama meilumą, švelniai spustelėjo Leinui ranką. Abu įlipo į taksi. Melsvą lagaminėlį su baltos odos diržais Leinas padėjo priekyje, šalia vairuotojo.

– Užvešim lagaminą ir kitus tavo daiktus – įmesiu pro duris – ir eisim užkąsti, – kalbėjo Leinas. – Aš mirštu iš bado.

Jis palinko į priekį ir pasakė vairuotojui adresą.

– O, kaip miela tave matyti! – tarė Franė, pajudėjęs taksi. – Aš taip tavęs pasiilgau.

Staiga dar nė nebaigusi ji suvokė, kad taip visiškai nemano.

Vėl pajutusi kaltę, paėmė Leinui už rankos ir tvirtai, švelniai sunėrė pirštus.

Beveik po valandos jiedu sėdėjo prie gana atokaus staliuko Siklerio kavinėje, miesto centre – kavinėje, kurią buvo pamėgusi intelektualesnė studentų dalis. Jeigu šie studentai mokytųsi Jeilio arba Harvardo universite-